

**МІНІСТЕРСТВО ВНУТРІШНІХ СПРАВ
УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ
ВНУТРІШНІХ СПРАВ**

**Навчально-науковий інститут права та
кібербезпеки
Кафедра державно-правових дисциплін
Кафедра міжнародного та конституційного
права
Кафедра трудового, земельного та
господарського права**

**ВСЕУКРАЇНСЬКА НАУКОВА
КОНФЕРЕНЦІЯ «ДЕРЖАВНО-
ПРАВОВІ ЗАСАДИ ФОРМУВАННЯ
БЕЗПЕКОВОГО СЕРЕДОВИЩА В
УКРАЇНІ:
СУЧАСНІ ВИКЛИКИ»**

12 грудня 2022 року

Одеса 2022

**МІНІСТЕРСТВО ВНУТРІШНІХ СПРАВ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ВНУТРІШНІХ СПРАВ**

Навчально-науковий інститут права та кібербезпеки

Кафедра державно-правових дисциплін

Кафедра міжнародного та конституційного права

Кафедра трудового, земельного та господарського права

**ВСЕУКРАЇНСЬКА НАУКОВА КОНФЕРЕНЦІЯ
«ДЕРЖАВНО-ПРАВОВІ ЗАСАДИ ФОРМУВАННЯ
БЕЗПЕКОВОГО СЕРЕДОВИЩА В УКРАЇНІ:
СУЧАСНІ ВИКЛИКИ»**

12 грудня 2022 року

**Одеса
ОДУВС
2022**

*Рекомендовано до друку кафедрою державно-правових дисциплін
навчально-наукового інституту права та кібербезпеки
Одеського державного університету внутрішніх справ
(протокол № 7 від 12 грудня 2022 року)*

*Відповідальний за випуск Скриль С.А., в.о. завідувача кафедри
державно-правових дисциплін, кандидат юридичних наук, доцент*

ОРГАНІЗАЦІЙНИЙ КОМІТЕТ :

Швець Д.В., ректор ОДУВС, д.ю.н., доцент, полковник поліції;

Корнієнко М.В., проректор ОДУВС, д.ю.н., професор, полковник поліції;

Бабенко А.М., директор навчально-наукового інституту права та кібербезпеки
ОДУВС, д.ю.н., професор;

Дришлюк В.І., завідувач кафедри трудового, земельного та господарського права
ОДУВС, к.ю.н., доцент;

Скриль С.А., в.о. завідувача кафедри державно-правових дисциплін ОДУВС, к.ю.н.,
доцент;

Юрченко М.М., завідувач кафедри конституційного та міжнародного права ОДУВС,
к.політ.н., доцент;

Домброван Н.В., начальник відділу організації наукової роботи ОДУВС, к.ю.н.;

Балтаджи П.М., професор кафедри державно-правових дисциплін ОДУВС, к.ю.н., доцент.;

Суханова Д.С., доцент кафедри державно-правових дисциплін ОДУВС, к.ю.н., доцент;

Шаповалова І.О., доцент кафедри державно-правових дисциплін ОДУВС,
к.ю.н., с.н.с.;

Борисова О.О., доцент кафедри державно-правових дисциплін ОДУВС, к.ю.н.

Всеукраїнська наукова конференція «Державно-правові засади формування безпекового середовища в Україні: сучасні виклики» м. Одеса, 12 грудня 2022 р. / Редкол.

Швець Д.В., ректор ОДУВС, д.ю.н., доцент; **Корнієнко М.В.**, проректор ОДУВС, д.ю.н., професор; **Бабенко А.М.**, директор навчально-наукового інституту права та кібербезпеки ОДУВС, д.ю.н., професор; **Дришлюк В.І.**, завідувач кафедри трудового, земельного та господарського права ОДУВС, к.ю.н., доцент; **Скриль С.А.**, в.о. завідувач кафедри державно-правових дисциплін, к.ю.н., доцент; **Юрченко М.М.**, завідувач кафедри конституційного та міжнародного права ОДУВС, к.політ.н., доцент; **Домброван Н.В.**, начальник відділу організації наукової роботи ОДУВС, к.ю.н.; **Балтаджи П.М.**, професор кафедри державно-правових дисциплін ОДУВС, к.ю.н., доцент.; **Суханова Д.С.**, доцент кафедри державно-правових дисциплін ОДУВС, к.ю.н., доцент; **Шаповалова І.О.**, доцент кафедри державно-правових дисциплін ОДУВС, к.ю.н., с.н.с.; **Борисова О.О.**, доцент кафедри державно-правових дисциплін ОДУВС, к.ю.н. – Одеса, ОДУВС, 2022. – 144 с.

Збірник містить матеріали доповідей, Всеукраїнської наукової конференції «Державно-правові засади формування безпекового середовища в Україні: сучасні виклики» м. Одеса, 12 грудня 2022 р.

Збірник може бути використаний перемінним складом юридичних закладів освіти, науковцями, практичними працівниками. Матеріали подано в авторській редакції. Автори опублікованих матеріалів несуть повну відповідальність за підбір, точність наведених фактів, цитат, галузевої термінології, інших відомостей.

2. *Вербенський М.Г., Кулик О.Г., Наумов І.В. Кримінальна ситуація в Україні: основні тенденції 20 рік: монографія; за заг.ред. М.Г. Вербенського. Вінниця: ТВОРИ, 2021. 144 с.*

3. *Колесник Л.А., Мороз Н.О., Зінчук І.С. Сучасні тенденції злочинності серед молоді: методична розробка. Новоград-Волинський: КВНЗ «Новоград-Волинський медичний коледж», 2017. 26 с.*

4. *Єдиний звіт про кримінальні правопорушення за січень-грудень 2021 рр. Офіс Генерального прокуратура України: <https://www.gp.gov.ua/ua/index.html>. (дата звернення 15.11.2022 р.).*

ПРОФЕСІЙНА ДЕФОРМАЦІЯ: РЕАЛІЇ ВІЙСЬКОВОГО СТАНУ

*Стратонов Василь Миколайович, д.ю.н., професор,
професор кафедри національного, міжнародного права
та правоохоронної діяльності
Херсонського державного університету
м. Івано Франківськ*

На превеликий жаль, проблеми професійної деформації під впливом виконання службової діяльності особливо в умовах військового стану відбуваються пришвидшеними темпами. Це в першу чергу викликано професійною рішучістю дій в екстремальних ситуаціях, особливо у осіб які не мають достатньої та належної психологічної підготовки.

Професійна деформація юриста - це негативне соціальне явище, постає у вигляді найрізноманітніших особистісних поведінкових проявів, що надають деструктивний вплив на процес і результат службової діяльності. Професійна деформація виступає як результат негативного впливу на службовця, його професійну діяльність, соціальні відносини, проблеми залежностей у службовій ієрархії, які переломлюються в суб'єктно-об'єктні характеристики середовища, ситуації поведінкових актів співробітником, а також виступає як результат нормативно-об'єктної і суб'єктної детермінації особистості в конкретний момент життєдіяльності. Професійна деформація юристів постає як багаторівнева система адаптації особистості до умов професійної діяльності і як спосіб активного перетворення власної життєдіяльності в конкретній ситуації, відповідно до психологічного досвіду особистості [1].

Основними формами прояву професійної деформації можуть бути:

несумлінність в роботі; нерозуміння сенсу роботи; прихильність до стереотипного мислення і стереотипних методів роботи; стереотипне спілкування з особами без урахування специфіки їх справ і індивідуальності; службові дії в обхід закону; ігнорування рекомендацій колег; ігнорування, зневага і небажання враховувати принцип презумпції невинності.

Професійна деформація (девіантна поведінка) юриста також може проявитися, по-перше, при незавершеному або недостатньому процесі соціалізації особистості (тобто індивід не засвоїв повноцінно існуючі в суспільстві / юридичному співтоваристві цінності і морально-етичні норми поведінки, необхідні для належного ведення юридичної діяльності; молодий працівник не розуміє значущості професійної культури і етики, по-друге, коли поставлені їм внутрішні цілі і завдання стають для нього недосяжними, при цьому зберігається бажання досягти їх щоб то не стало, будь-якими засобами; в компанії слабшає контроль за дотриманням норм і правил корпоративної культури; відсутня або слабо поставлена корпоративна система підвищення професіоналізму і кваліфікації, що включає виховний аспект [2].

Причини професійної деформації працівників юридичної сфери класифікуються на об'єктивні і суб'єктивні.

До об'єктивних відносять: наявність владних повноважень і примусу; правову регламентацію; постійний контакт із злочинним середовищем; дефіцит часу і перевантаження; помилкову корпоративність; виникнення конфліктних ситуацій; недоліки в організації управління юридичною діяльністю та ін. До суб'єктивних – перевтому; низький професійний рівень; завищену самооцінку; відсутність особистого контролю своєї поведінки; позицію власної винятковості; емоційне вигорання тощо.

Необхідно звернути особливу увагу на професійну деформацію серед управлінського персоналу та їх характеристику особливо в умовах військового стану.

Авторитарність, проявляється у жорсткій централізації управління у використанні розпоряджень, вказівок, покарань. Нетерпиме відношення до критики. Демонстративність – надмірна емоційність, управління здійснюється через самоствердження на фоні професійного колективу. Професійний догматизм де прагнення до спрощення виконання професійних завдань, схильність до розумових і мовних штампів. Домінантність – перевищення владних функцій, вимогливість і безапеляційність.

Професійна індиферентність – негативне сприйняття норм етики і моралі, правил поведінки. Консерватизм проявляється через упереджене ставлення до інновацій, невміння залучати однодумців, направляти їх до ініціативного виконання завдань. Професійна агресія вчиняється через негативне ставлення до ініціативних працівників, виражена схильність до образливих висловлювань, глузування та іронії. Рольовий експансіонізм – перебільшене значення своєї ролі в діяльності, рольова поведінка за межами своєї установи. Лицемірство де віра в свою моральну непогрішність завищена, нещирість почуттів і стосунків. Понад точність призводить до високої моральної вимогливості, сукупність емоційних проявів і обачності (якби чогось не вийшло).

Важливе місце у ролі професійної деформації відіграє професійна правосвідомість, в юридичній літературі найбільш загально можна виділити дві групи: 1) ті, які є загальними для всіх різновидів правосвідомості; 2) ті, що притаманні власне професійній правосвідомості.

До першої групи належать:

Правовий інфантилізм полягає в не сформованості правових знань або їх недостатній глибині при особистій переконаності в наявності належної юридичної підготовки.

Недооцінка права, тобто в загальному плані йдеться про оцінку права на більш низькому рівні, ніж його дійсна цінність. Може йтися як про загальну недооцінку, так і про недооцінку певних аспектів права, окремих правових явищ.

Правове розчарування (правова депресія) теж має своїм змістом викривлення на рівні цінностей. Цей різновид деформації може бути перехідною ланкою до більш серйозних деформацій професійної правосвідомості.

Правовий риторизм, під яким варто розуміти приписування закону уявних недоліків, висування до нього не обґрунтованих претензій, які викликані неповним задоволенням цілком виправданих, розумних потреб.

Правова демагогія, під якою розуміють маніпуляції ідеєю права або правовими ідеями для досягнення власних корисливих інтересів, прикриваючись розмовами про суспільне благо.

Правовий нігілізм. Із теорії права можемо констатувати, що правовий нігілізм є різновидом соціального нігілізму. Його сутність полягає в загальному негативному, зневажливому ставленні до права, закону, правопорядку, юридичному неучтві.

Друга група включає:

Стереотипність мислення – це підхід до нових юридичних ситуацій із системою усталених, консервативних, шаблонних оцінок, які є, з

одного боку, результатом значного практичного досвіду роботи, і з іншого - недостатнього професійного саморозвитку.

Звуження кругозору – це замикання духовного життя юриста на професійній сфері. Цей вид деформації характеризується низьким рівнем обізнаності юриста у сфері загальної культури, у відсутності в його непрофесійному житті серйозних хобі, захоплень.

Зниження емоційного ставлення – це зниження емоційного бар'єру сприйняття явищ, пов'язаних із професійною юридичною діяльністю. Воно може бути кваліфіковане як деформація професійної правосвідомості лише тоді, якщо переросло в жорстоке у своїй байдужості ставлення, передусім, до осіб, стосовно яких здійснюється професійна діяльність. Упередженість стосовно правопорушників - це сприйняття особи, котра підозрюється в скоєнні правопорушення, як такої, вина якої вже доведена.

Юридичне сприйняття не юридичного світу – це сприйняття неюридичних подій і явищ власного й суспільного життя через «юридичний світлофільтр», тобто підсвідома скерованість пізнання, оцінки навколишнього світу через юридичні схеми.

Зневага неюридичною професійною думкою – це скептичне, несерйозне, поблажливе сприйняття будь-якої думки професіонала з іншої сфери юридичної практики, яка стосується юридичної проблематики.

Формалізм і бюрократизм професійної правосвідомості – це дотримання юридичних форм та процедур не в ім'я духу закону, правової справедливості, а в ім'я його букви, навіть на шкоду першим.

Наслідки професійної деформації:

професійна деформація особистості рано чи пізно з'являється у всіх незалежно від типу професії. Її наслідки залежать від того, наскільки особистість підготовлена до таких випробувань, яке її професійне деформування.

Якщо людина знає, що такі явища відбуваються з кожним фахівцем і що існують спеціальні соціально-психологічні служби, пов'язані з подоланням проблем професійної деформації особистості, то подолати цей тимчасовий недуга буде дуже просто.

Якщо такі знання відсутні, то первинна професійна деформація особистості з часом може перерости у важку форму девіантної поведінки, що надалі вимагатиме величезних зусиль на відновлення тих ресурсів, які були вичерпані внаслідок такого негативного впливу.

Найважчою формою деформації професійної правосвідомості є її переродження в злочинну форму. Такій правосвідомості притаманний

максимальний ступінь викривлення правових ідеалів, свідченням чого стає свідоме скоєння людиною навмисних, переважно тяжких кримінальних злочинів, мотивами яких стають жорстокість, користь та ін.

Отже, об'єктивні причини які виникли внаслідок виконання функцій у сфері юридичної діяльності особливо в правоохоронній сфері в умовах військового стану суттєво впливають на швидкість професійної деформації.

Професійна деформація працівників юридичної сфери може проявлятися в професійній діяльності або при особистому спілкуванні, може носити епізодичний або стійкий характер. Подолати будь-яку деформацію допоможе самовдосконалення особистості, розвиток здатності і здібності до самопізнання, самоаналізу, самооцінки та самовиховання. Головним бар'єром на шляху професійної деформації працівників юридичної сфери є висока моральна культура юристів.

Список використаних джерел:

1. *Причини професійної деформації працівників юридичної сфери.* URI: <https://studfile.net/preview/7900334/page:36/> (дата звернення 06.12.2022)

2. *Нітченко А.Г., Крес Н.О. Причини професійної деформації працівників юридичної освіти//Наука та суспільне життя України в епоху глобальних викликів людства у цифрову еру (з нагоди 30-річчя проголошення незалежності України та 25-річчя прийняття Конституції України) : у 2 т. : матеріали Міжнар. наук.-практ. конф. (м. Одеса, 21 трав. 2021 р.) / за загальною редакцією С.В. Ківалова. Одеса: Видавничий дім «Гельветика», 2021. Т. 1. С. 75-78.*

3. *Таморжевська І.В. Шляхи подолання професійної деформації особистості спеціаліста економічної сфери.* URI: <http://enpuiр.при.edu.ua/handle/123456789/14097> (дата звернення 06.12.2022)